

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om en utredning av forskningsberedningens ställning, organisation och arbetssätt i förhållande till de inom finans- och ekonomidepartementet tillkommande forskningspolitiska uppgifterna av näringspolitisk betydelse.

Stockholm den 7 februari 1967

C.-G. Enskog (fp)

Elisabet Sjövall (s)

Nr 859

Av herr Dockered m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 4, angående reformerad lärarutbildning.

(Lika lydande med motion nr 687 i Första kammaren)

Skolan har som samlande mål att skapa optimal beredskap hos eleven för livet ute i samhället. Hänsyn skall därvid tagas såväl till individens behov som till samhällets krav. I Läroplan för grundskolan ägnas elevens fysiska och mentala hälsa stort intresse. Olika lärare skall — i samarbete med andra funktionärer — medverka i denna hälsofostran främst genom saklig information.

En del av detta upplysningsarbete hör hemma inom de samhällsorienterande ämnen. Ofta krävs det ett stabilt och någorlunda fylligt biologiskt premismaterial för att arbetet t. ex. med samhällets hälsovårdande institutioner skall få åsyftad verkan. Läraren i biologi på högstadiet får således en viktig uppgift i skolans hälsofostrande verksamhet — främst i årskurs 9.

Målet för hans undervisning i årskurs 9 är att ”ge kunskap om människokroppens byggnad och funktion, så att i första hand hälsolärans betydelse förklaras”. Den tid som på högstadiet är anslagen till human biologi är ca 40 % av den till biologi anslagna tiden.

I biologikursen för åk 9 bör många viktiga moment — förutom ”en orientering om människokroppens anatomi och fysiologi” — genomgå, om läroplanens syften skall kunna nås.

Här några exempel:

Sexualundervisningen, som ”bör få ett relativt fylligt utrymme” och där också ”psykologiska och etiska synpunkter” bör finnas med.

”Alkohol och andra gifter.” Enligt Lgr s. 276 bör synnerlig vikt läggas vid undervisningen om de alkoholhaltiga dryckernas inverkan på organismen . . .

”Infektioner, deras förebyggande och bekämpande”, en viktig detalj, som inryms inom huvudmomentet ”Hälsolära”.

Hälsolära kan rymma många andra väsentliga problem: tandsjukdomar, vissa former av cancer, hjärt- och kärlsjukdomar och psykosomatiska sjukdomar, vilka alla i större eller mindre utsträckning skulle kunna förebyggas.

Ingenting tyder på att den undervisning som rör människors samlevnad, deras kroppsliga och själsliga hälsa skulle minska i betydelse. Tvärtom framhålles den som allt viktigare i den skola som gör anspråk på att bli alltmer elev-(människo-)centrerad.

En till synes självklar och nödvändig förutsättning för att kunna förverkliga läroplanens intentioner är att lärarna rekryteras och utbildas på ett ändamålsenligt sätt med hänsyn tagen till sina kommande arbetsuppgifter.

För närvarande är biologilärarnas utbildning otillfredsställande som förberedelse för arbetet med ett flertal humanbiologiska avsnitt. Ämnesutbildningen sker i botanik, zoologi, genetik (kurs) samt sedan år 1953 dessutom i en 20 timmars kurs i hygien. Biologen kan akademiskt meritiera sig i botanik, zoologi, genetik, mikrobiologi, limnologi, men har inte möjlighet att göra motsvarande inom den humanbiologiska sektorn.

LUS har uppmärksammat bristen på konvergens mellan biologilärarnas ämnesutbildning och skolbiologiens innehåll. År 1964 skrev professor Torsten Husén — Skolvärlden nr 22 — bl. a.: ”Alla inser, att en biologilärarutbildning, som nästan helt bygger på zoologi och botanik och endast i ringa mån humanbiologiska moment, är orimlig.”

LUS har i sitt kursplaneförslag anslagit 10 veckor av 48, d. v. s. mer än 20 % av den totala tiden för ämnesstudier i biologi, åt ”medicinsk orientering”. Den totala tiden verkar kort men proportionen mellan naturbiologi och human biologi kan anses rimlig.

Genom departementschefens ställningstagande i proposition 4/1967 har ovan nämnda problem ånyo aktualiserats. Förslaget om en för lärarna målinriktad ämnesutbildning har förkastats. Om inte bristerna i nuvarande biologilärarutbildning skall konserveras, måste andra än av LUS föreslagna åtgärder vidtagas.

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställes,

att riksdagen vid sin behandling av proposition nr 4 i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om åtgärder med syftningen,

att humanbiologien vid ämnesutbildningen av biologilärare för grundskolans högstadium får en tidsram som svarar mot dess betydelse inom skolämnet biologi,

att särskild vikt fästes vid sådana moment, som för eleven har stor praktisk betydelse — t. ex. sexualfrågor, alkohol- och narkotikafrågan, frågor som rör fysisk och mental hälsa,

att i ämnesutbildningen konsekvent de mest kompetenta lärarkrafterna anlitas — från såväl medicinsk som filosofisk fakultet, att detta — om det befinnes ändamålsenligt — sker genom att tillskapa ett nytt universitetsämne jämställt med övriga biologiska ämnen förslagsvis benämnt human biologi alternativt hälsolära.

Stockholm den 8 februari 1967

Robert Dockered (cp)

Carl Eric Hedin (h)

Bertil von Friesen (fp)

Lisa Johansson (s)
